

omnia, tunc non est diues, & postea intrabit. Impossibile est enim multa habentē intrare, sicut & camelum impossibile per foramen acus. Vide autē quomodo, quod superius dixit difficile, hic dicit impossibile. Nonnulli camelum hic animal dicunt, sed est crassus funis, quo nautæ utuntur, ut projiciant ancoras.

Auditis autem his discipuli expauerunt ualde, dicentes: Quis ergo potest saluus fieri? Intuitus autem illos Iesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est, apud deū autem omnia possibilia sunt. Discipuli ut misericordes, non interrogant pro seipsis (pauperes enim fuerant) sed pro omnibus hominibus. Dominus igitur docet, non humana infirmitate metiendam salutem, sed uirtute diuina. Nam si quis coeperit nō esse auarus, ita proficiet, ut & ampliora accipiat, & postea eō ueniet, ut & necessarijs careat, & sic bene prosperabitur adiuuante deo.

Tunc respondens Petrus, dixit illi: Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te: quid igitur erit nobis? Tametsi uideatur Petrus non dimisisse magna aliqua, utpote pauper, sed discite quod re ipsa multū etiā ipse reliquerit. Etenim & paruā rerū magna tenemur affectione: sed & omnes uoluptates Petrus reliquit, & cū parentibus amorē carnis. Illæ enim affectiones non solum contra diuites, sed & contra pauperes militant. Quid igitur dominus?

Respondens dixit illis: Amen dico uobis, quod uos qui sequuti estis me, in regeneratione, quum sederit filius hominis in sede gloriæ suæ, sedebitis & uos super duodecim sedes, iudicantes duodecim tribus Israël. Num sedebunt? Minime, sed excellentem honorem per sedem indicauit. Num & Iudas sedebit? non: dicit enim, Qui sequuti me fuerint, hoc est qui usq; ad finem. Ille autem nō usq; ad finem. Vel aliter: Sæpe deus pollicetur bona quibusdam dignis: quando autem exciderint, & indigni fuerint facti, auferit ea. Similiter facit in asperis, sæpe minatur, & non inducit, conuersis nobis. Per regenerationem autem, resurrectionem intellige.

Et omnis qui reliquerit domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centupla accipiet, & uitæ æternæ hereditatem sortietur. Ne quis suspicetur, quod dictum est, solis congruere discipulis, dilatat promissionem ad omnes qui similia faciunt. Habebunt enim pro carnalibus cognatis, familiaritatem & fraternitatem cum deo, pro agris paradisum, & pro lapideis ædibus supernam Hierusalem, pro matre presbyteros in ecclesia, pro patre presbyteros, pro uxore omnes fideles mulieres: non nuptijs, absit, sed spiritali affectione, & misericorde erga se cura. Non iubet autem Christus separari simpliciter à familiaribus, sed quando ad pietatem obsistunt. Sic etiam corpus & animam iubet contemnere, non ut quis seipsum occidat. Vide autem, quod bonus deus non solum hæc dat, sed & uitam apponit æternam. Cura igitur ut & tu uendas facultates tuas, & des pauperibus: facultates autem sunt, iracundo, furor: adultero, adulterandi cupiditas: uindictæ uido, uindictæ cupido: uende igitur hæc, & da pauperibus dæmonibus, & omni bono priuatis. conuerte affectiones tuas in affectionum authores, & tunc habebis thesaurum, hoc est Christum: in cœlo tuo, hoc est in summa mente tua. Cœlum enim habet in seipso, qui factus est coelestis.

Multi autem erūt primi nouissimi, & nouissimi primi. Iudæos hic insinuat & gentiles. Nam qui primi erant, facti sunt nouissimi. Gentiles autem, qui erant nouissimi, primi constituti sumus. & ut manifeste discas quod dicitur, coaptat etiā sequētē parabolā.

CAPUT XX.

Imile enim est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo statim diluculo ad conducendos operarios in uineam suam. Cōuentione autem facta cum operarijs in singulos dies denario, misit eos in uineam suā. Et egressus circiter horam tertiam, uidit alios stantes in foro ociosos, & illis dixit: Ite & uos in uineam meam, & quodcūq; iustum fuerit, dabo uobis. Illi autem abierunt. Iterum quum exisset circa sextam & nonam horam, similiter se-

cit. Circa undecimam uero horam exiit, & inuenit alios stantes ociosos, & dicit illis: Cur hic statis toto die ociosi? Dicunt illi: Quia nullus nos conduxit. Dixit illis: Abite & uos in uineam, & quicquid iustum fuerit, accipietis.] Christus est rex coelorum, qui assumptus homini, secundum quod humanam accepit formam. Pater familias autem, quia dominus est domus, hoc est ecclesiae. Hic igitur Christus exiit ex sinibus paternis, & conduxit operarios in uineam, uel scripturas, uel mandata. Vnquaque conduxit ut operetur uineam, hoc est suam animam: conduxit autem alium quidem primo diluculo, hoc est in pueritia; alium autem hora tertia, hoc est adulescentia; rursum alium hora sexta & nona, quando quis uiginti quinq; fuerit annorum, uel triginta, & simpliciter in uirili aetate: porro circa undecimam, senes. Multi enim & senes crediderunt. Vel aliter: Dies dicitur praesens seculum: in illo enim operamur sicut in die. Vocauit igitur dominus prima hora Enoch & Noe. Tertia, Abraham. Sexta, Moysen. Nona, prophetas. Undecima autem, hoc est in consummatione seculi, nos gentiles, qui ociosi fuerunt ab omni bono: nullus enim eos conduxerat, neq; missus est propheta quis ad gentes.

Quum autem uespera facta esset, dicit dominus uineae procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens a postremis usq; ad primos. Et quum uenissent, qui circa undecimam horam uenerant, acceperunt singuli denarium. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi, & acceperunt ipsi quoq; singuli denarium. Et quum accepissent, murmurabant aduersus patrem familias, dicentes: Hi nouissimi unam horam fuerunt in opere, & illos pares nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & aestum. At ille respondens uni eorum: Amice, non afficio te iniuria. Nonne denario pactus es mecum? tolle quod tuum est, & abi. Volo autem huic nouissimo dare, sicut & tibi. An non licet mihi, quod uolo facere in rebus meis? Si oculus tuus malus est, quod ego bonus sum. Sic nouissimi erunt primi, & primi nouissimi. Multi enim sunt uocati, pauci autem electi. Et conscendens Iesus Hierosolyma, assumpsit duodecim discipulos suos in uia, & ait illis: Ecce conscendimus Hierosolyma, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum ac scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertio die resurget.] Vesperum est consummatio. In fine autem diei & consummatione accipiunt omnes suum denarium, qui est spiritus sancti gratia, transformans hominem ad suum exemplar, & faciens diuinae naturae participem. Plus autem laborauerunt, qui ante Christi aduentum, eo quod tunc nondum erat mors soluta, neq; diabolus contritus, sed adhuc uiuebat peccatum. Nos autem gratia Christi per baptismum iustificati, uirtutem accipimus ad uincendum aduersarium nostrum iam deiectum & occisum a Christo. Et iuxta priorem interpretationem, qui iuuenes credidere, maiorem laborem habent, quam hi qui in senectute ad fidem accesserunt. Adulescens enim pondus irae & aestum concupiscentiae gestat, certans cum affectionibus: Senex autem in tranquillo est, attamen omnes nos donum spiritus sancti assequimur. Docet igitur nos parabola, quod in senectate etiam licet respicere, & regnum coelorum assequi. Haec enim undecima hora est. Non inuidet autem sancti his, qui ex aequo accipiunt charitatem: sed hoc ostendit hic, quod tanta & talia sunt bona quae dantur iustis, ut & inuidiam excitare possint.

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedae cum filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. At Iesus dixit illi: Quid uis? Dicit: Dic ut sedeant hi duo filij mei, unus a dextris tuis, & alter a sinistram tuam in regno tuo.] Opinabantur filij Zebedae, quod si abiret ad Hierosolyma, dominus regnaturus esset regno quodam temporali. Audierant enim eum saepe dicentem: Conscendimus Hierosolyma. Passi autem sunt humanum quid, & accedentes ad matrem, persuadent, ipsi reueriti in manifesto accedere: clanculo enim accedebant & ipsi, ut Marcus dicit. Accesserunt enim (inquit) ad eum Iacobus & Ioannes, hoc est priuatim & seorsum accesserunt ad eum.

Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petitis. Potestis bibere poculum, quod ego bibiturus sum: aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei: Possumus.]

Matre praeterita filijs loquitur, ut ostendat quod non ignorauerit ab ipsis praemissam matrem

matrem, & dicit ad illos: Nescitis quid petitis. Magnum est, & angelicas uirtutes concutiens. Deinde abducens illos ab huiusmodi cogitationibus, ad pericula magis hortatur. Interrogat autem, non ignorans, sed ut cogat manifestare ulcus per responsum, & studeant implere promissionem. Hoc enim dicit: Quia non potest quis fieri particeps regni mei, nisi & mearum passionum particeps fiat. Dicite mihi, num possitis similia pati? Poculum enim, dicit martirium, & suam mortem: simul ostendens quod leue sit, & quod oporteat nos tam facile illud aggredi, quam si bibendum esset poculum: & declarans quod & ipse suauiter accedat morti. sicut enim bibens poculum statim dormit grauatus: sic & martyr poculum bibit, in mortis somnum defertur. Baptisma quoque mortem suam nominat, quod nos omnes purificet. Hi uero nescientes quid promitterent, sed solum spectantes ad id quod cupiebant, omnia facile pollicebantur.

Ait illis: Poculum quidem meum bibetis, & baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: sedere autem ad dextram meam & sinistram, non est meum dare, sed quibus paratum est à patre meo. Scio quidem uos testificaturos, & eueniet hæc omnino. Iacobum enim Herodes occidit, Ioannem autem Traianus condemnauit, prædicantem uerbum ueritatis. Porro sedere non esse meum dare, sed quibus præparatum est, sic intellige: Si inuentus fuerit quis cum ueritatis testificatione, omni alia uirtute præditus, ille accipiet donum. Illi enim præparatum est, qui laborauerint, sicut & certantibus coronæ sunt præparatæ, quasi dicat illis: Non est meum dare ad gratiam coronam, sed quibus præparatum est, hoc est his qui cucurrerint & uicerint. Sic autem & hoc loco dicit Christus, quod ego non possum ad gratiam dare uobis sedem à dextris: aliorum enim est qui laborauerint, & illis præparata est. Rogabis igitur consequenter: Quinam sessuri sint? Discas autem, quod nullus ibi sessurus est: hoc enim solius diuinæ naturæ est. Ad quem enim angelorum dixit, Sede à dextris meis: Verum hoc dominus dixit, iuxta illorum opinionem: quæ reabant enim hæc sedem, non intelligentes quod sedere super duodecim sedes, sit glorificari propter uirtutem.

Et quum audissent decem, indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem uocauit eos ad se, & ait: Scitis quod principes gentium dominantur illis: & qui magni sunt, potestatem exercent in eas: non ita erit inter uos, sed quicumque uoluerit inter uos magnus fieri, sit uester minister: & qui uoluerit inter uos primus esse, sit uester seruus. Sicut filius hominis non uenit ut sibi ministraretur, sed ut ipse ministraret, utque daret animam suam redemptionem pro multis. Vbi uiderunt duodecim, illos à Christo increpatos, tunc & ipsi indignati sunt, & ostenderunt illos prælatos sibi in honore. Adhuc enim erant imperfecti. Nam illi aduersus decem insurgabant, hi duobus inuidebant. Postquam igitur decem his auditis turbati fuerunt, accersit illos, uocatione antea sermonem demulcens. Et enim filij Zebedæi, auulsi ab alijs, conuersabantur cum ipso. Præfens igitur omnibus sit. Sciens enim quàm sit tyrannica, & graui indigeat reprehensionis plaga ambitio, acius eos perstringit, & abijcit eos in infidelium & gentilium portionem, si inani gloriæ studere uoluerint. Et sic eos inhortatur, dicens: Alij quidem homines, quia regunt, clari sunt: & amare primas, gentilium est affectio: meos autem discipulos humilitas commendat & honorabiles facit: atque adeo qui maior esse uoluerit, debet his qui opus habent ministrare, id quod præcipuæ humilitatis est, & ego in meipso ostendo, quum sim princeps & rex celestium, humiliavi memetipsum, ita ut uobis ministrem ad salutem, & in tantum ministrem uobis, ut & animam meam ponam redemptionem pro multis, hoc est omnibus. Omnes enim, multi.

Etegradientibus illis à Hiericho, sequuta est eum turba multa. Et ecce duo cæci sedentes secus uiam, quum audissent, quod Iesus transiret, clamauerunt, dicentes: Domine, miserere nostri, fili Dauid. Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes: Miserere nostri domine, fili Dauid. Et stetit Iesus, ac uocauit eos, & ait: Quid uultis ut faciam uobis? Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum, & confestim uisum receperunt oculi illorum, & sequuti sunt eum. Fama agnouerant cæci dominum, & obseruabant tempus,

quum audissent, quod prateriret. Crediderunt autem, quod Iesus qui ex semine Dauid secundum carnem, possit curare illos, & planè multum feruebant fide, neque dum tacere iuberentur, silebant: sed longe amplius clamabant. Vnde non interrogauit illos an fidem habeant, sed quid uellent: ne quis existimet, quod alia det alia uolentibus. Non strans igitur, quod non pecuniæ gratia ad se clamarint, sed ut curentur. Tactus autem curat: ut discamus omnia suæ sanctæ carnis membra, uiuifica & dei membra esse. Quod autem Lucas & Marcus unum dicunt cæcū fuisse, nō ab his dissonat: illi enim insignioris mentionem fecerunt. Vel aliter, Lucas dicit, quod antequam ueniret in Hiericho, curauit cæcum. Marcus autem postquam exiuit de Hiericho. Matthæus uero breuitatis amator, in uno utrunque complexus est. Intellige autem per cæcos, eos qui ex gentibus, qui secus uiam curati sunt. Non enim præcipue uenit Christus propter gentes, sed propter Israëlitas. Quemadmodum autem cæci audiendo didicerunt de Iesu, sic & gentes ex auditu fidei. Hi autem, qui silentium imperant cæcis, ne clamando inuocent nomen Iesu, sunt persecutores, tyranni, qui attentant ecclesiæ os obturare: sed illa multo magis confitetur nomen Christi, idcirco sanatur & uidet ueritatis lumen clarius, & sequitur Christum, uitam eius imitando.

C A P V T X X I.

ET quū appropinquassent Hierosolymis, & uenissent Bethphage ad montem oliuarum, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens illis: Ite in castellum quod contra uos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea. Soluite, & adducite mihi. Et si quis uobis aliquid dixerit, dicite: Dominus his opus habet. & confestim emittet eos. Hoc autem totum factū est, *Esaiæ 62.* ut adimpleretur quod dictum est per prophetam, dicentem: Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus uenit tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subiugalis. *Zach. 9.* Sedit super asinam, nō in ullum aliū usum, quā ut impleretur prophetia, & ut ostēderet quomodo oporteat uiliter uehi: non enim equo, sed asello uili uectus est. Implet igitur prophetiam, & iuxta historiam, & iuxta anagogen. Nam iuxta historiam uisibili asino insedit: & iuxta anagogen quoque nouo, indomito, & obedientiæ nescio populo. Ligati autem erant asina & pullus catenis suorum peccatorum. Duo missi sunt ad soluendum, Paulus quidem ad gentes, Petrus uero in circumcisionem, hoc est ad Iudæos. Et usque in hodiernū diem duo nos saluant, Apostolus & Euangelista. Venit autem Christus mansuetus. Non enim uenit ut iudicet mundum in primo aduentu, sed ut saluet. Et alij quidem reges Iudæorum fuerunt rapaces, & iniusti: Christus autem mansuetus.

Euntes autem discipuli, fecerunt sicut præceperat illis Iesus. Et adduxerunt asinā & pullum, & imposuerunt super eos uestimenta sua, & collocarunt eum super illa. Lucas quidem & Marcus subiugalem solum dixerunt: Matthæus autem asinam & pullū. Non dixerunt autem contraria: ducentes enim pullum sequuta est mater. Collocauerunt autem eum super illa: non super duo iumenta, sed super uestem. Primum quidem sedit super asinam, postea super subiugalem: quia & primum quieuit in Iudæorum synagoga, deinde in gentili populo.

Plurima autem turba strauerunt uestimenta sua in uia: alij uero cædebant ramos de arboribus, & sternebant in uia. Porro turbæ quæ præcedebant & quæ sequebatur clamabant, dicētes: Hos anna filio Dauid, benedictus qui uenit in nomine domini, hos anna in altissimis. Iuxta historiam, multum in se habet honoris uestes strauisse, & ramos obiectasse: nam ostendūt magnam gloriam. At iuxta anagogen discite, quod postquam apostoli superposuerunt uestimenta sua, uirtutes inquam suas, tunc super illas sedit dominus: nam nisi anima nostra ornata fuerit apostolicis uirtutibus, non equitabit eam dominus. Præcedentes, sunt prophætæ, qui ante incarnatum Christum fuere. Sequētes autem, martyres & doctores, qui uestimenta sua sternunt Christo, hoc est carnem subiiciunt spiritui. Vestimenta enim & tegumenta animæ, corpus. Strauerūt igitur in uia, hoc est in Christo. Ego enim sum uia, inquit. Si enim quis carnem suam nō strauerit, hoc est humiliayerit,